זונה ישראלית אתננה מותר וכהן הבא עליה כו' • וא"ת והא אמר *רבא בפ' מכובה (נ"ק ע:) דאתנן אסרה תורה אפי' בא על אמו כמ) ובתמורה תניא [רבי] (ר"ל) אומר אין אתנן אלא בזה כו' י"ל דלא מייני נ) תורה אור למזבח שרי: בעריות כתיב מכל התועבות האלה ובאתנן כתיב כי תועבת ה' וגו': **מה עריות לא פפסי בפו קדושי** • דמייבי כריתות ניהו והכל מודים שאין קדושין תופסין בחייבי כריתות דאין ממזר אלא ממייבי כריתות יא) במסכת יבמות (דף מט:): **נאו זרעו טוא** • דהולד הולך אחר הכותית יב) בפ"ב דיבמות (דף כג:) בגד הבא משראלית קרוי בגד ואין (כן) בגד הבא מן הכותית קרוי בגד ואם אינו בהך מן הכותית ואח"כ שתתפו ואם שוקלין נג) הסלע סלע [דהייט] שני חלאי שקליים ביחד (יהו כולן) חייבין לתת כל אחד ואחד מעה קטנה לקלבון דהא שני ממונות הן והרי הן כשאר בני אדם שהשוקל שקלו טתן עמו לקלבון יד) דהוא קלבון להכרע וי"ל לחלוף שאין שני חלאי סלע יולאין בסלע בלא חילוף מועט והואיל ורוב בני אדם טתנין כל אחד מחציית הסלע וקלבוטו עמו כי מלטרפי קידושי: האחין ושתפין בחייבי כריתות ויולדו חייבין במעשר בהמה דנכסים בהמה דנתחייבו הנכסים במעשר בבתחלה בחיי אביהן ואם לאו שחלקו ונשתתפו והדר ילדו

ע"ק מ"ו

ע"ק מ"ו

ע"ק מ"

ואודא ר' יוחנן לטעמיה *דא"ר אסי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל וצריכי דאי אשמעינן הכא בהא קאמר ר' יוחנן דומיא דבנך מה בנך בברור לך אף שורך וצאנך בברור לך אבל שדה מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל *ירושה ומתנה לא ואי אשמעינן שדה לחומרא אי נמי לכתחלה אבל הכא אימא לא צריכא מיתיבי *יכן השותפין שחלקו *אחד נטל עשרה ואחד נטל תשעה וכלב שבנגד הכלב אסורין שעם הכלב מותרים (ה) ו) ואם אמרת יש ברירה *ליברור חד מינייהו לבהדי כלב ולשקול והנך לישתרו אמר רב אשי אי דשוו כולהו להדדי ה"נ הכא במאי עסקינן דלא שוו כולהו להדדי ושוי האי כלבא חד ומשתו והאי משתו משיך ואתי בכולהו: **מתני'** *הכל נכנסין לדיר להתעשר חוץ מן (ז) כלאים *וטרפה ויוצא דופן ומחוסר זמן והיתום ואיזהו יתום וכל שמתה אמה [או] שנשחטה ואת"כ ילדה ר' יהושע אומר אפי' נשחטה אמה והשלה קיים אין זה יתום: **גמ'** מנא הא דתנו רבנן הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר וטומטום ואנדרוגינוס כולן נכנסין לדיר להתעשר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש טומטום ואנדרוגינוס אין נכנסין לדיר להתעשר ותנא דידן אי גמר תחת תחת מקדשים הני נמי לא ואי לא ליף הני מנא ליה לעולם גמיר והני רחמנא דכתיב *כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם *ותאנא דבי רבי ישמעאל כל מקום שנאמר בו השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודה זרה דבר ערוה דכתיב *כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ עבודה זרה דכתיב *פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבה וכל שהמום פוסל בו דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו וכל שאין המום פוסל בו אין דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו והאי מעשר הואיל ולא *פסיל ביה מומא דכתיב *לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו דבר ערוה ועבודה זרה נמי לא פסיל ביה רובע ונרבע דבר ערוה מוקצה ונעבד עבודה זרה ואתנן דבר ערוה ומחיר איתקש לאתנן טומטום ואנדרוגינוס קסבר ספיקא הוא ר"ש בן יהודה אומר [כו'] קסבר (ג) *ספיקא הוא (ג) מעמ רחמנא גבי קדשים זכר ודאי ונקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס מעשר נמי גמר תחת תחת מקדשים ת"ר הכל נכנסין לדיר להתעשר חוץ מן הכלאים והטרפה דברי ר"א בר' יהודה איש כפר ברתותא שאמר משום ר' יהושע אמר ר"ע אני שמעתי היכמנו אף יוצא דופן ומחוסר זמן ויתום ות"ק אי גמר תחת תחת מקדשים הני נמי לא ואי לא גמר בשלמא טרפה *כל אשר יעבור תחת השבט כתיב *פרט לטרפה שאינה עוברת אלא כלאים מנא ליה לעולם גמר וביוצא דופן

חוץ מן הכלאים כו'. הוה מצי למיתני נמי דמה דהא מפרש טעמא בגמרא משום דילפינן תחת תחת מקדשים אבל בכל מקום דתניב *(טרפה) רגיל לדלג דמה כאילו הוא בכלל כלאים משום דדמי ליה קלת: **פרט** לטרפה שאינה עוברת. דבהמה שנתחנו רגליה מן הארכובה ולמעלה היא יז) מי"ח טרפות והתם במנחות (דף ו') מלריך תלתא קרלי בטרפה חד לטרפה ממטי אמו דלא היתה לה שעת הכושר וחד לטרפה ואחר כך הקדישה וחד להקדישה ואחר כך נטרפה ומן האלכובה ולמטה תשבין ליה עוברת כיון דאינה יח) בטרפה*: **כל** שהמום פוסל בו דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו. כולי עלמא אית להו הך דרשא אפי' מאן דממעטו רובע ונרבע מוקלה ונעבד ממן הבהמה וממן הבקר בפ' כל האסורין (תמורה כח.) כדפרישתי *(לעיל בפרק הלוקח בהמה):

זבר ודאי נקבה ודאית לא מומטוס כו'. הך סוגיא דלא כריב חסדא ורים לקים כדפרישית לעיל בסוף על אלו מומין (דף מב:*) בפרוס

ג"ל כלאים ג"ק

כה א מיי' פ"ז מהלכות שמטה ויובל הלכה יא ופ"ט:

כה ב מיי' פ"ד מהלכות איסורי מזבח הלכה יד:

כו ג מיי' פ"ו מהלכות בכורות הלכה יד סמג עשין כיב:

[ופי' סיעב תוס' מוגין קלו: ד"ה פרט]

כו ד מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה ל:

כח ה מיי' שם הלכה ה:

[מהרין כנ. ד"ה כי]

כט ו ז מיי' שם הלכה ל:

[ד"ה כי פליגי]

שיטה מקובצת

ל) ואי אמרת אות ם' נמחק: כ) מן הכלאים והטריפה: ג) הוא ומיעטם רחמנא: ד) הוא דליפסר ממעשר: ה) תי' כגון נמחק: ו) שבתוך העשרה: ז) תי' אותו נמחק: ח) תשעה שכנגדו יותר: ט) והעשירי כולו כנגדו: י) ופלגי חומשא: יא) אינן שווין אלא: יב) חד חד ואותן: יג) זוז חד בחילוף: יד) הני דמתעשרין הם"ד ותי' דמתני' נמחק: טו) דבינהו לעשרינהו: טז) ואנדרוגינוס קסבר: יז) היא אחד מ"ר: יח) דאינה אלא בעלה מום בעלמא:

רבינו גרשום

ואודא ר' יוחנן לטעמיה: דלית ליה ברירה ומשום הכי מחזירין זה לזה ביובל דאין אומרין זה חלקך המגיעו: אף שורך וצאנך בברור לך שיהא חלקך ואין ברירה. אבל שדה של ירושה דלאו מכר הוא אימא לא ליהדר: ואי אשמעינן שדה. ירושה דמחזירין זה לזה דלקוחות הן איינו דומיא דבנך הכא נבי מעשר בהמה אי משיגין לה לקוחות איינו קלא דמעשרי ממעשר אימא לא: אי נמי אי אשמעינן בשדה: דלקוחות הן ומחזירין נשום דכתחילה כלומר דהשתא כי מחזירין שייך כל חד וחד לדידיה כבתחלה. במעוקרא קדם חלוקה ומקיימי קרא דכתיב חשובו איש לאחיותו הילכך קאמר אין ברירה כי היכי דמחזירין אבל הכא מעשר בהמה דלית ביה דין חזרה ביובל אימא ליהוי ברירה קמ"ל דלא: שכנגד הכלב אסורין. כל העשירה דלא ידענינן הי נידו חוי מחיר כלב חילופי: אי דשוו כולהו עשרה כהדדי כל חד וחד שוה כמו הכלב הכי נמי דאמרינן ליברר חד כנגד הכלב: דהאי משתו שייך בכולהו ר'. וליכא ברירה הלכך שכנגד הכלב כולן אסורין להקרבה: כל שמתה אמו. כשנולד זה אי נשחטה שזה פירש למיתה וזה לחיים: והשלה קיים. השוו שלה שיבול אדם לטרבו בעור אמו ולחסמו בו אין זה יתום: שור או כשב. שיהא מיוחד שור או כשב פרט לכלאים: ומה כאן במעשר פרט לטרפה (שבגלוי) דכתיב כל אשר יעבור פרט לטרפה שאינה עוברת אף להלן בקדשים פרט לטרפה: מקדשים אין נכנס־דקסבר דבריה היא: ואי לא גמר־חנך נטפייהו דמטעם מנא ליה: איתקש לא תנן דכתיב בחד קרא: קסבר ספיקא הוא. ומסתם נשמע אי זכר הוא אי נקבה הוא חייב בעשר: ביוצא דופן סבר

עין משפט נר מצוה

[לעיל יבי וש"נ]

ע"ז כ: סנהדרין מ. תמורה כח: מולין כג.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שם שכנגד מוחריים ואי אמרת: (ב) שם במשנה מון מן כלאים וכמרפה וכו' כל שמתה אמו לו שנשחטה אמו וכו' אחי' כשמתה אמו: (ג) גמ' ר"ש בן יהודה אומר קסבר לגו ספיקא הוא ולא וכו' ומעמר נמי: (ד) רש"י ד"ה אחד כנגל וכו' וכלב הס"ד אסורין: (ה) ר"ה כבלה ומאמ"כ מ"ס שכנגד כבלב עשרה כעלאים שכנגד אותן שבכלב שמתן הס"ד ואמ"כ מ"ס במאי וכו' ממלא שאשבה שעמו אינן שוין אלא לא ינ ו:

ל א מיי' פ"ז מהלכות בכורות הלכה ח סמג עשין ריב:

לא ב מיי' פ"ד מהלכות י"ט הלכה כו:

[עי' היטב הום' מה מי ד"ה מודה ר"ש]

לב ג מיי' פ"ז מהלכות בכורות הלכה ו:

ל"ג ומדמיב מיום הפורים עד הפסח ל' יום ש"מ כו' ל"ק

ל"ח יהוש שבמקומנו יש לו ס' רבוא קלפים בבית המספ שלו כו' ל"ק

בפרום הפסח. מפרש בגמרא ט"ו יום דפרום לשון פרוסה פלגא דל' יום שדורשין בהלכות הפסח קודם הפסח וכן עזאל דאמר [בכ"מ] כאחד אר' עקיבא לא פליג אלא באחד הסמוך לניסן דלכן עזאל לעולם חסר וקביעא ליה ז] זמנו לעולם בכ"מ באחד משמע דערב פסח הוי בכלל הני ט"ו יום דפרום וכפרק קמא דר"ה (דף ז') נמי משמע כן שמיום הפורים מתחילין לדרוש ולא מקודם גבי הס הטידו שמעבירין את השנה כל אחד שהיו אומרים עד הפורים משום דדורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ואתי לזלזולי בחמץ *מיום הפורים קודם הפסח שלשים יום שמע מינה דערב הפסח בכלל השלשים יום וכן ר"א ור"ש דאמרי בסמוך באחד בניסן מפרש בגמרא דסברי כמאן דאמר שתי שבתות שמע מינה מ] ערב הפסח מן המנין ותימה דקתני במילתא דר' אלעזר ור"ש ומה מ] [לא] אמרו באחד בניסן מפני שהוא י"ט ואי אפשר לעשר בי"ט בתחלת הקדימתו בכ"ט באלול והלא מן הדין הוא *בשנים (באלול) דיום ראשון של סוכות ממנין שתי שבתות כמו ערב פסח דעיקר מה שדורשין בהלכות הרגל קודם לרגל ליט אלא מפני ז] קרבנות כדמשמע פ"ק דע"ז (דף ה:) דפריך לפני חגיגה ג' ימים ומו לא והתניא דורשין בהלכות הפסח כו' [ומשני] לדידן אפי' דוק שבעון פסולין להקרבה מיבעי יא] ל' יום ועיקר דרשא דהלכות פסח משום גופיה הנשחט ע"פ ולא משום ימות הפסח דהא יב) עפקא פ"ק דפסחים (דף ו:) משום דנביא עומד בפסח לאשון ומזהיר בפסח שני ועיקר שני לשחיטת פסח שני נאמר ועיקר דרשא דשתי שבתות דרשב"ג מפיק להו מנביא עומד בראש חדש ומזהיר על יג) פסח ועיקר הלכות פסח מצרים לא הוצרכו אלא ליום שחיטת פסח שלא היה שם ח) (בפסח) קרבנות אחרים יד) ג) ובפרק בתרא דמגילה (דף כט:) משמע התם דשתי שבתות דרשב"ג לין יום המעשה בכלל דמוקי התם כוותיה מתני' טו) דמקדימין וקרינן ול' יום דנפקא לן מנביא עומד בפסח לאשון ומזהיר על פסח שני נמי הס בלא יום המעשה דהא איכא התם י"ז דניסן וי"ד דאייר שהן ל"א יום ומהיות שמעתין דמגילה עלמה מז] יקשה למלות י"ד יום בלא יום המעשה וי"ל דלעולם לין יום המעשה בכלל ולא חלקו חכמים בין פסח לסוכות והלכו אחר עיקר יז] י"ט להתחיל בשתי שבתות מבאחד בניסן ומבאחד בתשרי שבי"ע קרבנות מרובין דאייה חגיגה ושמחה ותמ"ג דנביא עומד בר"ה ומזהיר על יח) פסח הייט על שחיטת פסח שני מ"מ לדורות ממה שיש להזהיר על כל פסח לא חשו חכמים למהר יום אחד בפסח יותר מבחג וגבי שקלים קבעו חכמים יט) זמן בר"ח אדר ולא חשו להקדים יום אחד לפני ר"ח כדי שיהו ל' יום שלימים כיון כ) שדבר מסור לב"ד של הבאת תמידין מתרומה חדשה תמ"ג דבמתניתין הכשר דייקינן לכוין החשבון כא) זמן השמעת שקלים לעולם באחד באדר משמיעים על השקלים: כ) ל"ק מ"ז ג) ושוד שקה דבמ' ל"ק ניחא

[עיין מז: מה מ.]

[עיין כתו: ע' תמורה יט:]

[יומא פ:]

[מנחות סו:]

[עי' כרש"י שם]

[תרגום עד קכ:]

[כלן מס"ד מזיכין עוד הטיד וכו' ל"ק]

[מקלים פ"ג מ"ח]

[עי' כרש"י שם]

ר"ה ב:

שיטה מקובצת

מ) חזרת שבמקומנו יש לחם ס' רבוא קלפים בבית המספ שלו ג"א כל הס"י שבידי ששים מורים על נוסחא זאת עיין בגליון בשולי הדף ובקצת ספרים בגמרא של קלף כתוב יהוש שבמקומנו יש להם ס' רבוא קליפים וכו' עי' בתוס' מנחות פ"ו ב': נ) נעלסה נושא עולה ונתחמא אמר: ג) למה אמרו שלש: ד) נ"א כס"י כולם אולד מעליא הוא ויושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה וגבי בהמה נמי לידה מעליא הוא לקדשים ודלא כר"י דאמר רבא יוצא דופן מוהה הוא ר"ש לענין קדשים: כרבי שמעון דאמר דבנבנו לדיר וכו' נ"א כר"ש בן יהודה דאמר בפ' דלעולם חוסר זמן נבנבנו לדיר להתעשר והרי הוא כבכור והד"ה והשלה כו' לחץ נמחק: ה) מקום הס"ד ומה"ד במקומינו כשהבהמה מתה מחמת לידה משמשין עור האם כו': ו) תי' שהעור נמחק: ז) ליה פרום לעולם תי' ומנו נמחק: ח) מינה דערב הפסח: ט) ולמה אמרו בכ"מ באלול ולא אמרו י) מפני הקרבנות: יא) מיבעי לן שלשים יום: יב) דנפקא לן פ"ק דפסחים מהא דנביא עומד בר' ומזהיר על פסח שני ועיקר הלכות פסח שני לשחיטת הפסח בי"ד באייר ושתי שבתות נמי דרשב"ג [נ"ב] עלה דפסח דעיקר דרשא דפסח תי' הלכות נמחק יד] אחרים וע"ק דבפ' בתרא דמגילה דמשמע התם: טו) מתני' דבאחד באדר משמיעין על השקלים ומפרש דכיון דאמר מר בחמשה עשר בו בשולחנות יושבין במדינה כו' משום שולחנות מקדימין והנוסחא שהוא בדפוס כתב בשם פ"א: טז) עצמה קשה מנופה דלרבנן דאא דמשמיעין מאחר באדר על השקלים משום תרומה חדשה דאחד בניסן ואין כאן שלשים יום בלא יז) עיקר הי"ם להתחיל השתי שבתות: יח) על הפסח הייטו על שחיטת הפסח: יט) הבמים הומן: כ) כיון שהדבר: כא) החשבון מכ"ם יום באדר ותדע דאע"ג דלר"ע הוי אדר פעמים מלא ופעמים חסר לא משתמיש שישתנה בכך: כב) בנתת שנאמר כי תעוב לארץ ביצה אלמא דלא שדיא לה שתשתבר: ההיא דנפלה מוזרתא הואי דלא הششא ליה: שלש גורנות למעשר. כלומר בב' פעמים בשנה מעשרין מעשר בהמה בפרום הפסח כו': ולמה לא אמרו בא' בתשרי. כלומר כיון דקסברי דבאחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה דאמר בגמרא: כל קבל דתרי אפלי וקייטי. הסבכירות מתעברות בתשרי ויולדות בניסן ומתעשרין סמוך לילדתן: הגהות הב"ח (א) גמ' על מודו פעם כ"ל ותיבת אחת ממקן: (ב) גמ' לקבל תרפי ואפלי: (ג) רש"י ד"ה כפנתה וכו' כמה כ"ל ותיבת שבעל ממקן: (ד) ד"ה בכית המספ וכו' הכבר עמנו שים בסמסם כ"ל ותיבת בתוכו ממקן: (ה) ד"ה שלשלים וכו' כר"מ בתחר בתולו לו כר"ש: (ו) המאחורות יולדות בתשרי ויולדות בניסן ומתעשרין סמוך לילדתן: (ז) ד"ה בכית המספ וכו' הכבר עמנו שים בסמסם כ"ל ותיבת בתוכו ממקן: (ח) נלקח דל"ל דודחי משום דכיון דעבדי ליה כבי תשיה ס"ל לרי"ן: (ט) ד"ה שלשלים וכו' כר"מ בתחר בתולו לו כר"ש: (י) ד"ה בכית המספ וכו' הכבר עמנו שים בסמסם כ"ל ותיבת בתוכו ממקן: (כ) גמ' לקבל תרפי ואפלי: (ג) רש"י ד"ה כפנתה וכו' כמה כ"ל ותיבת שבעל ממקן: (ד) ד"ה בכית המספ וכו' הכבר עמנו שים בסמסם כ"ל ותיבת בתוכו ממקן: (ה) ד"ה שלשלים וכו' כר"מ בתחר בתולו לו כר"ש:

סבר לה *כר"ש דאמר יוצא דופן ולד מעליא הוא *ודלא כר' יוחנן במתוסר זמן סבר לה *כרבי שמעון בן יהודה יתום כגון שהשלה קיים ור' יהושע לטעמיה דאמר אפילו שחט את אמו והשלה קיים אין זה יתום העיד רבי ישמעאל בן סתריאל מערקת לבינה לפני רבי במקומנו מפשיטין את המתה ומלבישין את החי אמר רבי נתנאל טעמא של משנתינו מ] חזירין שבמקומנו יש להם ששים רבוא קלפים *בבית המספ שלו פעם אחת נפל ארז אחד שבמקומנו ועברו שש עשרה קרונות על חודו (מ) אחת פעם אחת נפלה ביצת בר יוכני וטבעה ששים כרכים ושברה שלש מאות ארזים ומי שדיא ליה והא כתיב °כנף רננים נעלסה נ] אמר רב אשי ההוא מוזרתא הואי: **מתני'** *שלש גרנות למעשר בהמה בפרם הפסח ובפרם העצרת ובפרם החג (והן גרנות של מעשר בהמה) דברי ר' עקיבא בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר באחד בסיון בעשרים ותשעה באב ר' אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בניסן באחד בסיון בכ"ט באלול ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יום טוב ²ואי אפשר לעשר ביום טוב לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול ר' מאיר אומר *באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה בן עזאי אומר האלולים מתעשרים בפני עצמן ³כל הנולדים מאחר בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אלו מצטרפין חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ר"ה אינן מצטרפין חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן הרי אלו מצטרפין אם כן למה ג] נאמרו שלש גרנות למעשר בהמה שעד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט הגיע הגורן לא ישחוט ואם שחט פטור: **גמ'** מאי שנא תלת אמר רבה בר שילא*(ג) לקבל חורפי ואפלי וקייטי ומאי שנא בהני זימני אמר רבי תנחום בריה דרב חייא איש כפר עכו כדי

ולד מעליא הוא. ל] במסכת כלה בפרק יוצא דופן (דף מ') קמ"ל שמעון דהרי זה כילוד ואמו ממתה לידה ורים נקים מפרם פעמא בגמרא תלד לרבנות יוצא דופן והכי ממי אמרינן כי יולד לרבנות יוצא דופן: **ודלא כר' יוחנן** דאמר התם בההוא פירקא [שם] דמודה ר"ש לענין קדשים שאינו קדוש לידה מבטן דבני רחם: כר' שמעון. דאמר דנכנס לדיר להתעשר וכבכור כו': מערקת הבינה אור תורה שבמה מן הטובד בוכים (דף כח:): **ופשלה.** והטור קיים כשיעת הולד לחון: כן פחריאל מערקת לבינה. מקום: ה] אם המסה. כשמקשה מחמת הולד מפשיטים עור מאם שהיא מתה ומלבישין אותו לולד שהוא חי ומתקיים מפני דבר זה שעושין לו: אם המיה. זהו הולד: נתנאל טעמא של משנתינו. דולמי משום הכי אמר רבי יהושע אם מולד כל זמן (ג) שהעור שהשלה קיים אינו יהוס לכיון דהעור הנהנה לולד דומה כמי שאמו קיימת. יעוד העיד דבר זה מזירין שבמקומנו. לגון חזרת ירק שלועשים לעוגה: בבית המספ. היינו אותן עלין קטנים כמו הבשר עלמו שיש(ד) באותו המספ של בהמה שקורין ליגפולא: ועוד העיד דבר זה פעם אחת כו' על חודו. על לידו ברוחבו שהוא עב כל כך שעבור עליו י"ו קרנות זו בלד זו על חודו כלומר ברוחבו של לין: בר יוכני. עוף הוא כלתמרינן בבמה דוכתי* ואימא בציעא דבר יוכני: עבעה. ממה שבחוכה: והכתיב כנף רננים נעלסה. ומתפרש הכי בלשון מופריקון מוסא עולה ונתחמא *שכך אמר הקב"ה וכי בראתי כנפים משובחות לאותו עוף בר יוכני שיש לה כח כל כך שמשתבר ביצה גדולה כזאת ומגביה למעלה ומוריד לה בכמה בקיעה אלמא דלא שדיא ליה בתחמא לשון ירידה ותבירו במסכת תענית (דף יט:*) בן המתחמא לפני מביו: מוזרתא הואי. בלע"ז מוריי"ר שלא היתה רגילה לפרות לכך הקב"ה: בר יוכני. עוף הוא דלמתרינן בבמה דוכתי* ואימא בציעא דבר יוכני: עבעה. ממה שבחוכה: והכתיב כנף רננים נעלסה. ומתפרש הכי בלשון מופריקון מוסא עולה ונתחמא *שכך אמר הקב"ה וכי בראתי כנפים משובחות לאותו עוף בר יוכני שיש לה כח כל כך שמשתבר ביצה גדולה כזאת ומגביה למעלה ומוריד לה בכמה בקיעה אלמא דלא שדיא ליה בתחמא לשון ירידה ותבירו במסכת תענית (דף יט:*) בן המתחמא לפני מביו: מוזרתא הואי. בלע"ז מוריי"ר שלא היתה רגילה לפרות לכך הקב"ה: **מתני'** שלש גרנות. כלומר בשלשה פרקים בשנה הוי זמן מעשר בהמה שבהמות שיולדו לו בין פרק לפרק צריך לו לעשר כשיגיע פסרק למשיגיע הפרק לא יאכל מהן לכתחלה מדרבנן בלא מעשר אבל קודם לכן מותר למוכרו בעלמא הוא לעשר בהמותיו להשמיר רי קודם מאחר שקרא עליו שם אבל הרשות בידו לאוכלו בלא מעשר אבל בהני שלשה זמנים שלריכותו חכמים שלא יאכל לכתחלה בלא מעשר ובגמרא מפרש מאי שנא בהני זמנים ומאי טעמא נקט לשון גרנות: **פרום.** מפרש בגמרא כמה הוא ומעמא דכל הני תנאי מפרש בגמרא: **וכן גרנות של מעשר בהמה.** דמבולין הבהמות מדרבנן: ומאי אפשר לעשר כי"ט. כלומר בגמרא משום שקרא שצריך לעקור בסיקרא בסיעורי ובי"ם מי אפשר מפני שטובע: **ראש השנה.** לאותן שנולדו קודם לכן אין נכנסין לדיר להתעשר עם אותן שיולדו מכאן ואילך משום דהוי חדש ויש: **האלולים.** אותן שנולדו באלול אין מתעשרין לא עם בני

רבינו גרשום

סבר לה כר' שמעון דאמר בפס' נדה ולד מעליא הוא דכתיב אם נקבה תלד לרבות יוצא דופן: **ודלא כר' יוחנן** מודי ר' שמעון לענין קדשים שאינו קדוש דלא הוי ולד: **במתוסר** זמן סבר לה כר' שמעון בן יהודה: דאמר לעיל בלבה בשעשאת המתה בבכור כו': מערקת הבינה אור תורה שלה ומלבישין את החיה היתומה: נתנאל טעמא של משנתינו: של ר' יהושע(כיהשבודי ליה הכי חיי: **חזירים:** קלפי עלין כקלה אחד: בעלסה: ונרסי' במנחות נושא עולה ונתחמא כלומר נושאה ומעלה בביצת הנתחמא ומוריתה בחוך קן שלה ובשהיא רוצה להטיל ביצתה יורדת לארץ ומפילה

תשרי ולא עם בני אב ומעמא מפרש בגמרא דמסקפא ליה מי הלכה כרבי מאיר (ה) או כרבי שמעון באחד בתשרי אלכך מתעברין בפני עצמן: **כל הנולדין** בו': אתמן לרבי אלעזר ורבי שמעון דאמרי באחד בתשרי ראש השנה למעשר בהמה: **מצטרפין.** לכונסן לדיר אחד: **לפני הגורן.** מאלו שלש גרנות שאין הגורן מפסיק: **למה נאמר.** למאי הלכתא: **למכור ולשחוט.** לכתחלה בלא מעשר: **גמ'** לקבל תורפי ואפלי וקייטי. שיש בהמות שמבכירות גילה קודם הפסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שאין יולדות עד בין עצרת לחג וכנגדם תיקנו חכמים זמנים אלו תרפי בפרום הפסח ואפלי בפרום עצרת קיימי בפרום החג ואיתי דגרסי קיימי בפרום עצרת ואפלי בפרום חג: כדי

רש"י כתי'

מכאן ועד סוף המסכת נמצא נוסחא אחרינא בכל הפי' של רש"י ז"ל שבידי וז"ל במקומינו כשהבהמה מתה מחמת לידה מפשיטין אותה ומלבישין אותה בעור את החיה. הולד כדי שיתחמם ומעלה בחיוו היתה אמו חיה: משמעו דודאי מעמ"ש ה"ל אם הולד קיים אין זה יתום. ועוד הביא מעמא של משנתינו: בר יוכני. כגון מקר כיה מגוזה בגפון: בר יוכני. עוף גדול: **בעבעה.** בלבון ומלבון עלה: ומי שדיא ליה. לגיבוד: והא כתיב כנף רננים נעלסה. ודרשי' נעלסה מטרקיקון בתמכת מכות מכות בגמ' פ' ר' שמעתא מתחתא לשון ירידה: כהיא שהביאה נעלה מוזכת הוא שמין אחרות גדל בה והשליכתו מדעתה: **כתני'** ג' גרנות למעשר בר' פעמים בשנה הבהמות מתפרצות ובגמ' מפ' שמעתא: פרום הפסח. בגמ' מפרש ר"ע יום הקדם עצרת. מ"ש יום הקדם ר"ש הוא ואי אפשר לעשר בי"ט בתחלת הקדמתו בכ"ט באלול: דהוי מ"ש יום ולא אמרו בא' בתשרי. כלומר כגון דמלבנן מלבנן ואם שמע פעמו לא אמרו בא' בתשרי. כלומר כגון דקסברי דבאחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה דאמר בגמרא: **ולמה לא אמרו בא' בתשרי.** כלומר בב' פעמים בשנה מעשרין מעשר בהמה בפרום הפסח כו': **ולמה לא אמרו בא' בתשרי.** כלומר כגון דקסברי דבאחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה דאמר בגמרא: **ואמאי נותן בהני זימני** כדי

הגהות הב"ח

(ח) גמ' תניא (בכתיב לד) תמ"ש וכ"ב ס"ל כיקר: (כ) רש"י ד"ה כדי שתבא בהמה מעוה לעולי רגלים בכורות דכיון דאין גורן וכו' מפני מיעוט דאין בכורות לקרבנות ס"ד ואח"כ מ"ה ואע"ג דתנן וכו' לדיתעביד מצוה לדיתעבר פס"ד ותיובתא דתתבשל מחתך: (נ) ד"ה ג' יום וכו' יום פס"ד ואח"כ מ"ס כמתי דמשערין והדר מוביו לה: דמבכלן בגורן. בבכל של דגן מרבנן ולא מדאורייתא: פרום פלגא. כדאמר כמה יהרה בבית המטנגע בבני אכילת פרם והוהוא פרם הציה פלגא כדאמרינן חצוה לבית המטונע: זמנין דמקלע הגורן ביום שלשים של אדר כשהוא מלא דאכתי הוו מ"ו יום ומזמנין דמקלע בכ"ט באדר כשהוא חסר משום הכי לא קבע ליה ומן רבי עקיבא: בכ"ט באדר ובאחר בסיון: מאי שנא דבן עזאי לא יהיב פרום לעצרת מ"ו ימים אלא ה' יום אידי דלא נפיש הני דילדי בקייטי אי אמרת ליקרוס למעשר לישעשרינהו מ"ו יום קרום שלמי לה קמי דגל דמיתתבלי ולא תהא בהמה מצויה לעולי רגלי: בעצר: בן עזאי למעמיה. כדאמר לקמן במתני' האולילים מתעשרין לעצמן: זימנין דמחסרי לאב. והוי בימים שלשים ר"ח אלול ואי הוי משעשרינהו בימים שלשים לא יהוי הזכירא בין חדש לישן דהשתא נמי הוי דאמר. ב' שבתות דהוי י"ד יום סמר פסח: ואם שהם פמור. דלא הוי מבל מדאורייתא: ואיא"ל והללו אומרים כך. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה ור' מאיר אומר באחד באלול. משום הכי אמינא דהאולילים יתעשרו לעצמן מספיקא דלא ידענן כמאן כו': קלקיפת השום שהיא קלקוחין מן חקרת הוה. היינו ר' עקיבא דרבי יהושע בן קרחה היינו בנו של ר' עקיבא. בדורמי' התם (בסנהדרין). אל"ר' יהושע בנו של ר' עקיבא ל"ר' אמר: מפי חני זכריה וחלאמכי אמרות. הני תנאי והוי בבנואה חילכך לא מצי קאי אטעמא: חמשה בתשרי וחמשה באב הבא מ"צמרפין ר' משיאה. דילכן עזאי לא מ"צמרפין אלולים. מהו דתימא כי היכי דמפסקי שנים. ראשי שנים ראין מעשרין מחדש על חישן הכי מפסקי גרנות דהנך חמשה דתשרי מעשרין דאב דיש ביניהן גרנות של מעשר אימא לא לימצמרפו קמ"ל דמצמרפי כדתנן דמשנה כו':

(ט) כדאמר דמתניתן בן בתרא ויש"ן ויש"ן לעיל במתני' שלי: אם לא. דמתן שם בתחת בכיון דמ"ש בתחת בכיון כדאמרינן בגמ' מיידי דלא נפיש וכו' ובכ"ג בתחת בשנים דגתחת בשנים וכו' ד"ה ואחיב ס"ל כ"ש בתר בתר משום דנמי הוכרת הוכרת בתר אחמין. ג) תוס' ד"ה כתר לגמרא מ"ל מתחת דמכבנים הלב:

(ט) נמ' תניא (בכתיב לד) תמ"ש וכ"ב ס"ל כיקר: (כ) רש"י ד"ה כדי שתבא בהמה מעוה לעולי רגלים בכורות דכיון דאין גורן וכו' מפני מיעוט דאין בכורות לקרבנות ס"ד ואח"כ מ"ה ואע"ג דתנן וכו' לדיתעביד מצוה לדיתעבר פס"ד ותיובתא דתתבשל מחתך: (נ) ד"ה ג' יום וכו' יום פס"ד ואח"כ מ"ס כמתי דמשערין והדר מוביו לה: דמבכלן בגורן. בבכל של דגן מרבנן ולא מדאורייתא: פרום פלגא. כדאמר כמה יהרה בבית המטנגע בבני אכילת פרם והוהוא פרם הציה פלגא כדאמרינן חצוה לבית המטונע: זמנין דמקלע הגורן ביום שלשים של אדר כשהוא מלא דאכתי הוו מ"ו יום ומזמנין דמקלע בכ"ט באדר כשהוא חסר משום הכי לא קבע ליה ומן רבי עקיבא: בכ"ט באדר ובאחר בסיון: מאי שנא דבן עזאי לא יהיב פרום לעצרת מ"ו ימים אלא ה' יום אידי דלא נפיש הני דילדי בקייטי אי אמרת ליקרוס למעשר לישעשרינהו מ"ו יום קרום שלמי לה קמי דגל דמיתתבלי ולא תהא בהמה מצויה לעולי רגלי: בעצר: בן עזאי למעמיה. כדאמר לקמן במתני' האולילים מתעשרין לעצמן: זימנין דמחסרי לאב. והוי בימים שלשים ר"ח אלול ואי הוי משעשרינהו בימים שלשים לא יהוי הזכירא בין חדש לישן דהשתא נמי הוי דאמר. ב' שבתות דהוי י"ד יום סמר פסח: ואם שהם פמור. דלא הוי מבל מדאורייתא: ואיא"ל והללו אומרים כך. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה ור' מאיר אומר באחד באלול. משום הכי אמינא דהאולילים יתעשרו לעצמן מספיקא דלא ידענן כמאן כו': קלקיפת השום שהיא קלקוחין מן חקרת הוה. היינו ר' עקיבא דרבי יהושע בן קרחה היינו בנו של ר' עקיבא. בדורמי' התם (בסנהדרין). אל"ר' יהושע בנו של ר' עקיבא ל"ר': מפי חני זכריה וחלאמכי אמרות. הני תנאי והוי בבנואה חילכך לא מצי קאי אטעמא: חמשה בתשרי וחמשה באב הבא מ"צמרפין ר' משיאה. דילכן עזאי לא מ"צמרפין אלולים. מהו דתימא כי היכי דמפסקי שנים. ראשי שנים ראין מעשרין מחדש על חישן הכי מפסקי גרנות דהנך חמשה דתשרי מעשרין דאב דיש ביניהן גרנות של מעשר אימא לא לימצמרפו קמ"ל דמצמרפי כדתנן דמשנה כו':

רבינו גרשום

כדי שתהא בהמה מצויה. לקנות לעולי רגלים דאחר שעישרום מוכרין אותן: ואע"ג דתנן עד שלא הגיע כו'. אפילו הכי משתי לה לגרן ומעשרין דבראש ליה לאיניש דליעבד מצוה דמעשרין והדר מוביו לה: דמבכלן בגורן. בבכל של דגן מרבנן ולא מדאורייתא: פרום פלגא. כדאמר כמה יהרה בבית המטנגע בבני אכילת פרם והוהוא פרם הציה פלגא כדאמרינן חצוה לבית המטונע: זמנין דמקלע הגורן ביום שלשים של אדר כשהוא מלא דאכתי הוו מ"ו יום ומזמנין דמקלע בכ"ט באדר כשהוא חסר משום הכי לא קבע ליה ומן רבי עקיבא: בכ"ט באדר ובאחר בסיון: מאי שנא דבן עזאי לא יהיב פרום לעצרת מ"ו ימים אלא ה' יום אידי דלא נפיש הני דילדי בקייטי אי אמרת ליקרוס למעשר לישעשרינהו מ"ו יום קרום שלמי לה קמי דגל דמיתתבלי ולא תהא בהמה מצויה לעולי רגלי: בעצר: בן עזאי למעמיה. כדאמר לקמן במתני' האולילים מתעשרין לעצמן: זימנין דמחסרי לאב. והוי בימים שלשים ר"ח אלול ואי הוי משעשרינהו בימים שלשים לא יהוי הזכירא בין חדש לישן דהשתא נמי הוי דאמר. ב' שבתות דהוי י"ד יום סמר פסח: ואם שהם פמור. דלא הוי מבל מדאורייתא: ואיא"ל והללו אומרים כך. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה ור' מאיר אומר באחד באלול. משום הכי אמינא דהאולילים יתעשרו לעצמן מספיקא דלא ידענן כמאן כו': קלקיפת השום שהיא קלקוחין מן חקרת הוה. היינו ר' עקיבא דרבי יהושע בן קרחה היינו בנו של ר' עקיבא. בדורמי' התם (בסנהדרין). אל"ר' יהושע בנו של ר' עקיבא ל"ר': מפי חני זכריה וחלאמכי אמרות. הני תנאי והוי בבנואה חילכך לא מצי קאי אטעמא: חמשה בתשרי וחמשה באב הבא מ"צמרפין ר' משיאה. דילכן עזאי לא מ"צמרפין אלולים. מהו דתימא כי היכי דמפסקי שנים. ראשי שנים ראין מעשרין מחדש על חישן הכי מפסקי גרנות דהנך חמשה דתשרי מעשרין דאב דיש ביניהן גרנות של מעשר אימא לא לימצמרפו קמ"ל דמצמרפי כדתנן דמשנה כו':

שיטה מקובצת

ח) ליה לאיניש דליעבד מצוה: כ) בגורן מדרבנן: ג) תי' רשבנ"א שתי שבתות בסמוך: ד) תימא דלא מצי למיקם אטעמייהו: ס) מה"ד דסקרתא לאו: ו) מדרבנן דכ"ה אמרינן התם בביצה גבי אין וכו' בהמה דמפרש שמעא: י) אלא בזירה כו' ועוד דהה מצי: יב) ב"ש כו' שמוכיר אותו בלשון גנאי על שם קרחות דלשון גנאי הוא בדכתיב: יח) אבר ליה ההוא מינא לר' יהושע מהכא כו' נחכון ועוד מדקדק ר"ת סהא דאמרינן בבס' מנילה: כ) בתורה ובמוף פפרי חנא דארבעים שנה שימש ת"ח וכו' וס' שנים פתם ישראל וכל ימיו מאה ועשרים שנה דחשיב התם ד' היו כמ) שבע אכתי לא: כב) שכן חם פחם שנות חיי אדם: כג) בהם שבעים שנה ואז כד) ועוד דמסתבר שלא הגליד מטנה עד: כה) פרי שנה: כו) שנה כבר היה: כז) מפרש דקרחה הוא שם אדם: כח) משם ולדיה דברי איזה כו' להוכיר לשון נבואה: כט) לה וכן הוא דגויר פרק: ל) דם דאמר נמי מפי: לא) ופחזו מ"ם קשה כאן דבש"ק דר"ה דרש לקרא דכתיב עשר: לב) דבן דר"ם סבר בא' באלול דאמר מעשר כו' וא"א ור"ש סברי דמה מעשר: לג) השמרות דחבי ותורה:

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ז מהל' בכורות הלכה מ: לג ב הסמיק פר המזבח ולעשר כו' ל"ק לד ד מיי' שם הל' ז: לה ג סוס"ע מ"מ סימן תכט סעיף ח: לו ד מיי' פ"מ מהלכות קרבן המוקדש הל' ה:

[אלו דברים בפסחים פו:]

הגהות צ"ק

[ח] ל"ת ושרי דמסקנא כו' [ב] רש"ל מ"ז ונו' ל"ק ואמר ל"ל ב"ש מסכת לקמיתלה ור"ש [ג] ל"ל מקרא עשר מעשר דל"ש מכל בתחת בתוכ"ל דמקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר כו'

כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים ואע"ג דתנן עד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשרוה ניחא ליה [ח] *דליתעביד מצוה בממונה והדר לזבון וליכול ואמאי קרי ליה גורן דטבלה כגורן [ב] וכמה פרם פירש ר' יוסי בר' יהודה אין פרם פחות ממ"ו יום מאי משמע א"ר אבהו פרום פלגא פלגא דמאי פלגא דהלכות פסח כי הא *דתניא שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח ל' יום [ג] רשב"ג אומר שתי שבתות: בן עזאי אומר בכ"ט באדר בא' בסיון: במאי קמיפלגי ר"ע ובן עזאי ר"ע סבר אדר הסמוך לניסן זימנין מלא וזימנין חסר זימנין דמיקלע ביום ל' וזימנין דמיקלע בכ"ט ומשום הכי לא קביע ליה זמן ובן עזאי סבר *אדר הסמוך לניסן לעולם חסר הילכך קביע ליה זמן בכ"ט באדר באחד בסיון איידי דלא נפיש אי אמרת ליקרים ליעשר עד דמטי רגל שלמי להו: בכ"ט באב וכו': בן עזאי לטעמיה דאמר האולילין מתעשרין בפני עצמן וליעשרינהו ביום ל' זימנין דמחסרין ליה לאב ובעינן למיעבד הכירא בחדש וישן: ר' אלעזר ור"ש אומרים באחד בניסן בא' בסיון וכו': בא' בניסן כרשב"ג *דאמר ב' שבתות בא' בסיון כדאמרן בכ"ט באלול רבי אלעזר ור' שמעון לטעמייהו *דאמרי בא' בתשרי ר"ה למעשר בהמה: ולמה אמרו בכ"ט באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא י"ט וכו': ותיפוק ליה דבעינן למיעבד הכירא בחדש וישן ועוד קאמר חדא דבעינן למיעבד הכירא בחדש וישן ועוד מפני שהוא י"ט ואי אפשר לעשר בכ"ט *משום סקרתא: ר"מ אומר באחד באלול ר"ה למעשר בהמה בן עזאי אומר וכו': *תניא אמר בן עזאי הואיל והללו אומרים כך והללו אומרים כך האלולין מתעשרין לעצמן ולא יחלו טעמא דמאן מסתבר וכי תימא [ד] לא מצי קאי אטעמייהו והתניא בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין עלי [ה] כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה א"ר יוחנן מפי השמועה אמרוה מפי חני זכריה ומלאכי תניא (ח) [ט] באיזה צד אמר בן עזאי האלולים מתעשרין לעצמן נולדו לו ה' באב וה' באלול אין מצטרפין ה' באלול וה' בתשרי אין מצטרפין ה' בתשרי וה' באב מצטרפין פשיטא מהו דתימא כי היכי דמפסקי שנים מפסקי גרנות קמ"ל כדתנן חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ראש השנה אין מצטרפין חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן הרי אלו מצטרפין אמר רבא לדברי בן עזאי נולדו לו חמשה באב וחמשה באלול וחמשה בתשרי כונסן לדיר להתעשר

ח) [ביאור פשוטה ומתוק מפלא בפל"ה מוקי קא קשה. נמס' שבועות] ב) [ובמפתח דל"ה ע"ב ותיובתא של בגיתה לד כמו כיולה ודו' תרי"ם ריש ע"ב דבכורות ל"ה כיולה מבכרין]

מפי חני זכריה ומלאכי ומיהו קשה לן מא"ל דלריש בן עזאי הוא דבעי מעשר בהמה למעשר דגן [ג] מקרא עשר תעשר מקיש מעשר בהמה למעשר דגן [ג] ר"מ סבר בא' בתלול מה מעשר דגן סמוך לגמרו עשורו כו' ר"ש ור"ש סברי מה מעשר דגן ר"ש שלו תפרי כו' וי"ל דלפ"ה כיון דהיכך דרשות מפי השמועה [ג] חני זכריה ומלאכי לא היה יכול לברר איזה עיקר: [ד] מקרא עשר תעשר בהמה מה"ל מדש ושן ולא עם פותן טולדים אחר בתלול אמת בא' בסיון ומדמסתפקת ליה אימת ר"ש בתלול לא מצי מעשר מצטרפין האלולים לעצמן הילכך לא קבע זמן